

Siri Personne
Sociologi C
Kandidatuppsats:
SOCK07, 15hp
VT 2022

Handledare: Lars Crusefalk

Sociologiska institutionen
Lunds Universitet.

*“CP” ELLER
“FUNKTIONSVARIERAD”*

- En kritisk diskursanalys om framställningen av personer med funktionshinder i svenska dags och kvällstidningar

Sammanfattning.

Den problemformulering som ligger till grund för denna uppsats kretsar kring den stereotypiska bild som ofta blir central när vi talar om personer med funktionshinder. Studiens problemformulering grundas även på den ledande roll som media har för individers uppfattning av verkligheten och etablering av normer. Syftet med studien har således varit att studera hur personer med funktionshinder framställs i svensk dagspress mellan åren 2018-2022. Den metod som har använts är en kritisk diskursanalys utgående från Norman Faircloughs tredimensionella modell. De teoretiska utgångspunkter som slutligen blev aktuella var Erving Goffmans teori om stigma, Michel Foucaults teori om diskurser och makt samt Anders Olssons teoretiska utgångspunkter om journalistikens makt och påverkan. Studien utgick från ett abduktivt förhållningssätt där 25 artiklar från Svenska dagbladet, Dagens nyheter, Göteborgs Posten och Expressen analyserades för att kunna få en inblick i hur framställningen av funktionshindrade såg ut. De övergripande resultat som blev synliga i studien var att personer med funktionshindrade återkommande generaliserades till offer. Studiens resultat visade även på att det pågår en diskursiv konflikt och en maktförändring gällande hur vi bör tala om funktionshinder och funktionshindrade. Slutsatserna som kan dras till följd av studiens resultat är att funktionshindrade ofta porträtteras på det sådant sätt att dem placeras utanför normen och således fortsatt är stigmatiserade i samhället.

Keywords: Funktionshindrade, stigma, media, kritisk diskursanalys, makt.

Innehållsförteckning

Inledning	1
Syfte/Frågeställning	2
Begreppsdefinition	2
<i>Funktionshinder/Funktionsnedsättning</i>	2
<i>Funktionsvariation</i>	3
Tidigare forskning	3
<i>Språkets roll</i>	3
<i>Medias framställning och påverkan</i>	4
<i>Handikappdiskurser i Sveriges television</i>	6
Teori	7
<i>Erving Goffmans Stigma</i>	7
Kritiska uttalanden om stigma som teori	9
Foucault, diskurs och makt. Diskurs	9
Foucault och makten	10
Kritik mot Foucaults teori	10
<i>Media och journalistikens makt</i>	11
Metod	12
<i>Val av metod</i>	12
<i>Kritisk diskursanalys</i>	13
<i>Faircloughs tredimensionella modell</i>	14
Första dimensionen	14
Andra dimensionen	15
Tredje dimensionen	15
<i>Tillvägagångssätt vid urval av artiklar</i>	16
<i>Bearbetning av material</i>	17
<i>Tillvägagångssätt analys</i>	17
Etiska ställningstaganden	18
<i>Validitet och reliabilitet</i>	19
Analys	19
<i>Från hjälte och skurk till offer</i>	20
<i>Vi och de andra</i>	21
<i>Den empatiska diskursen</i>	23
<i>Det missanpassade samhället</i>	24
<i>Den biologiska diskursen</i>	25

<i>CP eller funktionsvarierad? - en diskursiv konflikt</i>	26
Diskussion	28
Källförteckning:	29

Inledning

Om du samtalar med en person som påstår att funktionshindrade är en speciellt utsatt grupp i samhället, skulle du hålla med? Om denna person sedan påstår att funktionshindrade trots detta är mer inkluderade i samhället nu än dem va förr, skulle du instämma?

Det finns i dagens samhälle goda anledningar att påstå att personer med funktionshinder är en mer självklar del i samhället till följd av ett mer anpassat samhälle och ett mer omfattande arbete kring funktionshindrades delaktighet i både sociala och politiska samhällsområden (Myndigheten för delaktighet, u.å.). Men det finns också tydliga tecken på att personer med funktionshinder fortsatt är diskriminerade i samhället, hur kommer det sig att problematiken kvarstår? Den diskriminering som sker gentemot personer med funktionshinder kan i många avseenden upplevas svår att identifiera till följd av att diskrimineringen tar sig uttryck på olika nivåer (Lindqvist, 2016:153).

Genom Diskrimineringsombudsmannen synliggörs att många av de anmälningar som kommer in gällande funktionshindrade grundar sig i att dem utsätts för kränkningar som en konsekvens av människors stereotypiska uppfattningar om funktionshindrades identitet. Således utsätts funktionshindrade av diskriminering till följd av de förutfattade meningar som sedan tillskriver dem en social positionering (Diskrimineringsombudsmannen, 2022). Den stereotypiska bild som etableras kan i många avseenden påverkas av den bild som framställs i media, detta till följd av att media idag kan ses som en central källa för människors kunskap om olika samhällsfenomen (Olsson, 2006:7). Eftersom media har en så auktoritär position kring människors kunskapsinhämtning kan vi således förstå att dem ges en viktig roll när det kommer till hur olika samhällsgrupper porträtteras. Under det senaste decenniet har diskussionen om vilka begrepp som bör användas när vi talar om personer med funktionshinder tagit form. Denna debatt tydliggör de faktum att diskrimineringen av funktionshindrade inte enbart förekommer på en strukturell nivå utan eventuellt även utifrån en språklig.

Syfte/Frågeställning

Mot bakgrund av den problematik som klargörs ovan och med grund i den debatt som förekommer fann jag det intressant att närmare studera personer med funktionshinder i relation till en medial framställning.

Syftet med uppsatsen är därför att utifrån en kritisk diskursanalys få en inblick i hur personer med funktionshinder framställs i artiklar från fyra av Sveriges största dagstidningar mellan åren 2018–2022. Vidare är syftet att skapa en förståelse kring den valda framställningen och dess etablerande av normer och således blottlägga potentiella maktstrukturer. För att kunna uppfylla syftet har jag formulerat följande frågeställningar:

Hur porträtteras personer med funktionshinder i artiklar utgivna i svenska dags och kvällstidningar mellan åren 2018–2022?

Vilka diskurser går att identifiera?

Hur kan skildringen av personer med funktionshinder i de valda artiklarna förklaras?

Begreppsdefinition

I följande avsnitt kommer jag att redogöra för en definition av begreppen *funktionshinder* och *funktionsvariation*. Detta för att göra det tydligt vilken definition som jag utgår från när jag benämner dessa begrepp i min uppsats.

Funktionshinder/Funktionsnedsättning

Tittar vi på Nationalencyklopedins hemsida beskrivs begreppet funktionshindrad som en *“begränsning av en individs fysiska eller psykiska funktionsförmåga i en viss situation eller i en viss miljö.”* Nationalencyklopedin beskriver vidare att ett funktionshinder kan ses som en konsekvens av en funktionsnedsättning, som i relation till den miljö individen befinner sig i utgör ett hinder för personen att vara delaktig (Nationalencyklopedin, u.å.). Jag kommer dock i min uppsats att behandla funktionshinder och funktionsnedsättning som synonymer.

Funktionsvariation

För att konkretisera definitionen av begreppet “funktionsvariation” kommer jag återigen hänvisa till Nationalencyklopedin, där förklaras begreppet på följande sätt:

“Funktionsvariation, värdenneutral beskrivning av människors olika fysiska, psykiska eller kognitiva förmåga. Begreppet tillämpas i regel för att kritisera ideal om vad som anses vara ”normalt”. Den grundläggande idén är att samtliga människor har funktionsvariationer. Enkelt uttryckt har varje person en unik uppsättning av sina förmågor (exempelvis hörsel, syn och psykisk stabilitet) av varierande grad.” - Nationalencyklopedin

Denna beskrivning av begreppet blir aktuell eftersom den tydliggör en pågående diskussion kring hur vi bör se på personer med funktionshinder. Det kan i många avseenden upplevas som en positiv benämning där idealen kritiseras, som synes i min analys kommer denna benämning dock att problematiseras vilket gör beskrivningen än mer relevant (Nationalencyklopedin, u.å.).

Tidigare forskning

Till följd av att jag i denna studie ämnar studera den betydelse som den språkliga framställningen har beträffande ett etablerande av människans normativa föreställningar kring personer med funktionshinder blir det väsentligt att ta stöd från tidigare forskning i samma genre. Inledningsvis kommer språkets roll att diskuteras för att sedan behandla två olika forskningar rörande medias påverkan och slutligen en studie rörande handikappdiskurser i Svensk Television.

Språkets roll

Enligt Winther Jørgensen & Phillips (2000) grundas människors generella attityder och förhållningsätt gentemot olika samhällsfenomen på den språkliga kommunikationen. Beroende på vilka språkliga strukturer som individen tar del av formas därefter dennes definition av verkligheten. Genom att anamma ett specifikt språkbruk grundas således diverse generaliseringar av olika sociala fenomen. När dessa uttryckssätt inledningsvis etableras hos

en individ och sedan sprids inom större sociala grupper skapas ett normaliserande kring tolkningen och den blir därav en beskrivning av verkligheten. Till följd av detta går det även att förklara varför olika människor skapar sig olika verklighetsuppfattningar, eftersom varierande normativa språkbruk etableras i olika sociala grupper (Winther Jörgensen & Phillips, 2000:15–17).

Med grund i den roll som språket har kring etablerandet av normer enligt Winther Jörgensen & Phillips finns det ett ytterligare perspektiv, detta berör hur det konkreta valet av begreppet när vi tilltalar personer med funktionshinder i sin tur har inverkan på den föreställning vi sedan får av dessa individer. Detta diskuterar Rafael Lindqvist i sin bok *Socialvetenskapliga perspektiv på funktionshinder* (2020). Lindqvist tar fasta på tre huvudsakliga faktorer gällande uttalandet av funktionshindrade. Inledningsvis blir benämningen av funktionshindrade en bidragande faktor till deras utanförskap i relation till att människor genom detta sätter etiketter på olika grupper. Huruvida vi benämner en person som handikappad, funktionshindrad eller funktionsvarierad blir således en symbol för den grundläggande uppfattningen som präglar vår allmänna idé kring dessa individer som grupp. Vidare menar Lindqvist på att det finns ett behov att framhäva en mer positiv skildring av personer med funktionshinder och således börja tala om “variation” till förmån för “hinder”. I och med detta finns en möjlighet att minska stigmatiseringen eftersom att tyngden läggs på ett positivt framhävande istället för en negativ. Slutligen poängterar Lindqvist att diskussionen om vilka begrepp som används blir aktuell till följd av nödvändigheten att ifrågasätta homogeniseringen av funktionshindrade. Genom att börja använda mer alternativa begrepp ges möjligheten att se funktionshindrade som en heterogen grupp där deras variationer och behov inte likställs vilket kan ha positiv inverkan på deras inkludering i samhället (Lindqvist, 2020:14-18).

Medias framställning och påverkan

Lindsay Ray & Amanda Hinnant vill i sin studie *“Media Representation of Mental Disorders: A Study of ADD and ADHD Coverage in Magazines from 1985 to 2008”* (2009) undersöka hur medias förmedling av information om samt av ADHD och ADD tar sig uttryck. Hon vill även granska hur individer med dessa diagnoser skildras i utvalda tidningar. Ray & Hinnant tar stöd i en tidigare utförd studie när hon menar på att en uppenbar majoritet av USA:s befolkning uttrycker att dem hämtar sin samhällsinformation från massmedia.

Syftet med Ray & Hinnants studie är att genom en jämförande analys få en övergripande bild av hur dessa personer och deras diagnoser representeras. Syftet är även att se om denna framställning bidragit till en stigmatisering eller om diagnoserna över tid har blivit mer normaliserade.

Resultatet tar fasta på några centrala utfall. Inledningsvis visar studiens resultat att det skett en förändring över tid gällande hur personer med ADD/ADHD framställs. Resultatet visar även att det skett en förändring kring vilka artiklar och ämnen som får ta plats i de olika tidningarna. Intresset kring individers personliga berättelser har utvecklats med tiden vilket resulterat i att artiklarna gått från att enbart beröra vetenskaplig och medicinska ämnen med informativ framställning till att istället låta engagemanget av människan bli alltmer central vilket i sin tur har genererat att fler diskurser blivit acceptabla inom området. Utfallet för studien uppenbarar också de faktum att personer som lever med ADHD/ADD själva är en bidragande faktor till den omformning av diskurser som skett. Utifrån studiens resultat visade personer med ADHD/ADD tendenser att använda mer hårda och nedlåtande ord gentemot sig själva, såsom störd, knäpp, psyko (fri översättning från engelska). Ray & Hinnant menar på att detta blir problematiskt till följd av att dessa personer bidrar till den negativa framställningen av sig själva som således också blir ett medel för bibehållandet av deras egen stigmatisering. Sammanfattningsvis visar undersökningen att det existerar en fortsatt komplicerad stigmatisering i relation till hur individer med ADD/ADHD framställs. Trots detta kan studiens resultat även visa på att personer med ADD/ADHD har blivit mer inkluderande i relation till tidningar och media i förhållande till den förändring som skett med åren.

Ytterligare två personer som gjort en studie med fokus på medias makt och framställning är Jessie M. Quintero Johnson & Julius Riles som i sin studie "*He Acted Like a Crazy Person*": *Exploring the Influence of College Students' Recall of Stereotypic Media Representations of Mental Illness* (2016) har för avsikt att granska medias skildring och information om och kring psykisk ohälsa. Undersökningen grundas på idén att massmedia är en central källa för människor att hämta information från, både i syfte av nyheter men även relaterat till underhållning. Quintero Johnson & Riles menar på att en stereotypisk framställningen av personer med psykisk ohälsa, både som individer och de faktiska diagnoserna, kan bli problematisk i form av att det ger en osann bild av personer med psykisk ohälsa samt blir ett medel för diskriminering och stigmatisering.

Syftet med studien är att genom en enkätstudie på collegeungdomar i USA få en inblick i hur dessa studenter uppfattar och beskriver psykisk ohälsa i relation till deras användning av mediala källor.

Det resultat som framkom visar på att studenternas uppfattning kring psykisk ohälsa relaterat till deras medieanvändning varierade beroende på i vilken utsträckning mediet användes. Det visade sig att de studenter som använde sig av stereotypiska porträtteringar för att beskriva personer med psykisk ohälsa i media även hade ett mer stereotypiskt synsätt generellt. Trots detta tydde studiens resultat på att det inte fanns ett konkret samband mellan en stereotypisk uppfattning och viljan att tala om personer med psykisk ohälsa. Å andra sidan fanns det ett samband mellan den stereotypiska uppfattningen och oviljan att interagera med personer med psykisk ohälsa vilket på många sätt bekräftar ett samband mellan psykisk ohälsa och socialt stigma.

Handikappdiskurser i Sveriges television

I sin avhandling "*På nära håll är ingen normal - Handikappdiskurser i Sveriges television 1956-2000*" (2002) har Karin Ljuslinder gjort en studie i syfte att belysa hur personer med funktionshinder representeras i Tv-program och nyhetssändningar inom Sveriges Television mellan 1956-2000. Mot bakgrund av de resultat som framkom problematiserar hon den stereotypiska framställning som dominerar samt hur det i sin tur påverkar den samhälleliga bilden av personer med funktionshinder. I många avseenden representerades funktionshindrade i TV-program och nyhetssändningar antingen som *offer (utsatta och stigmatiserade)* eller *hjältar (mer inkluderade i normen)*, men i vissa fall omyndigförklarades dem eller porträtterades som *infantiler (omyndigförklarad)* och *skurkar (brottsliga)*.

Vidare är den centrala problematik som Ljuslinder betonar att personer med funktionshinder likställs till en homogen grupp och i samband med det också särskiljs från de övriga i samhället som "de funktionshindrade" alternativt "de andra" i sammanhang där dem benämns. Enligt studien får personer med funktionshinder endast möjlighet att ta utrymme i TV-program som enbart berör just ämnen eller frågor kring funktionshinder och handikapp, vilket också bidrar till en svårighet att låta dessa individer normaliseras. Ljuslinder antyder på att marginaliseringen mellan att normalisera och stigmatisera också utgår från att personer som inte lever med ett funktionshinder blir en underförstådd samhällsnorm och således inte behöver argumentera för sin identitet och sociala acceptans. Med grund i avhandlingens resultat menar Karin Ljuslinder på att den stigmatisering som sker i relation till personer med

funktionshinder bibehålls och att framställningen i Sveriges Television delvis bidrar till synen på dem som en avvikande grupp. Detta mycket beroende av att dem framställs som en homogen grupp vilket gör det svårt för dem att bli en del av samhällsnormen.

De begrepp som Ljuslinder refererar till menar hon har en koppling till litteraturvetaren Vladimir Propps klassiska kategoriseringar. Ljuslinder problematiserar dock dessa som en potentiell bidragande faktor till att dela in dessa personer i redan förutbestämda grupperingar. Hon har dock i avhandlingen valt att ha överseende med detta till följd av dess konkreta framställning. Med tanke på att jag längre fram i metodavsnittet redogör för att även jag fått inspiration av dessa kategoriseringar är detta en kritisk synvinkel som jag tar fasta på i mitt arbete och som synes kommer problematiseras i min analys.

Teori

I detta avsnitt kommer jag att presentera de teoretiska utgångspunkterna som innefattas i denna studie. Inledningsvis kommer jag redogöra för Erving Goffmans teori om stigma. Vidare kommer jag klargöra Foucaults teori om diskurs och makt, för att slutligen förklara journalistikens maktavande med hjälp av Anders Olssons teoretiska uttalanden.

Erving Goffmans Stigma

Begreppet *stigma* härstammar från grekiskan och är från början ett begrepp för att beskriva ett "kroppsligt märke", såsom födelsemärken eller tatueringar (Goffman, 1990:11).

Erving Goffman har i sin tur anammat begreppet för att kunna beskriva någonting som anses avvikande eller onormalt hos en person eller grupp (Goffman, 1990:12). Enligt Goffman är stigma "*en avvikelse från speciella förväntningar*" och skiljer vissa grupper från normen (Goffman, 2014:12). Det centrala i Goffmans teori är den sociala identiteten vilket grundas på förväntningar som finns på individen. Utifrån hur individen tycks leva upp till förväntningarna placeras hen antingen inom ramen för "det normala" alternativt betecknas som avvikande (Goffman, 2014:12).

Goffman pekar också på att stigmatiseringen av personer/grupper inte är statisk utan är en fråga om relationen mellan både kulturella och sociala faktorer. En person kan således vara stigmatiserad i ett sammanhang men befinna sig inom normen i ett annat och vice versa. Till

följd av det dynamiska förhållningssätt som stigma innehar bör det även ses som en social konstruktion där stigmatiseringen enbart kan konstrueras i egenskap av att två grupper befinner sig inom samma struktur och själva skapar ett stigma som konsekvens av att det finns en föreställning kring vad som är normalt och således särskiljer dessa grupper från varandra (Goffman, 2014:138-39).

Goffman talar också om *den faktiska* och *den virtuella* identiteten. *Den virtuella identiteten* är beskrivningen av den personliga identitet en individ tillskrivs relaterat till ett första intryck och en omedelbar klassificering av personens egenskaper. *Den faktiska identiteten* å sin sida betecknar individens verkliga identitet. Han antyder här på att dessa två identiteter inte nödvändigtvis överensstämmer med varandra vilket i sin tur kan leda till en missvisande framställning av individen (Goffman, 2014:10). För Goffman skapas en problematik att låta den virtuella identiteten bli dominerande gällande föreställningen om individer i sin helhet, detta medför ett stämplande av vissa grupper som i sin tur genererar utanförskap och diskriminering i samhället (Goffman, 2014:13). Goffman är dock tydlig med att alla människor på ett eller annat sätt är stigmatiserade. Å andra sidan befinner sig vissa grupper under ett historiskt förtryck vilket gör att dem redan inledningsvis har en stämpel på sig som låter den virtuella identiteten ta mer plats än den faktiska vilket normaliserar dessa personers underordnad i samhället (Goffman, 2014:28). Som en ytterligare del i ett försök att få en plats inom normen går det att återfinna scenarion där den stigmatiserade skaffar sig sympati hos en icke stigmatiserad och således får en chans att ses som mänsklig och normal (Goffman, 2014:28).

I samtalet om stigma benämner Goffman även *normaliseringen* vilket betecknar situationen när en person som befinner sig inom normen uppträder på ett sätt gentemot en stigmatiserad så att dennes stigma blir osynligt och personen normaliseras. Goffman talar även om det som han väljer att kalla *normifikation* som beskriver en stigmatiserad persons vilja att tillhöra normen och ses som en vanlig människa men utan att tvingas dölja den egenskap som kan anses som stigma (Goffman, 2014:39). Slutligen menar Goffman på att hur individer får sin identitet tillskriven av andra, blir det som delvis bidrar till ett bibehållande av maktstrukturer mellan dem som anses normala och dem som sägs avvika från normen (Goffman, 1990:12–13).

Kritiska uttalanden om stigma som teori

Erving Goffmans teori om stigma uppträder dock inte helt utan problematik, det finns personer som ställer sig kritiska mot teorins utformning och grunder. Bruce G. Link and Jo C. Phelan (2001) antyder i *Conceptualizing Stigma* (2001) på att Goffmans teori i många fall är för ensidig och ofullständig till följd av att den saknar ett bredare perspektiv där fler faktorer bör innefattas utöver det konkret sociala. Ytterligare kritik riktas mot innebörden av stigma som begrepp eftersom betydelsen inte kan konkretiseras utan varierar relaterat till forskare och forskningsområde. Här menar kritikerna på att, med grund i forskningens olika villkor, situationer och bakgrunder så tar stigma olika uttryck vilket medför en otydlighet kring dess egentliga betydelse. Avslutningsvis ifrågasätter Link & Phelan de faktum att dem som forskar om stigma ofta inte själva tillhör en stigmatiserad grupp vilket i många avseenden kan upplevas problematiskt eftersom den fakta som tas fram således inte relateras till individers verkliga uppfattningar utan snarare blir ett scenario där personer som tillhör normen ska gissa sig till hur stigmatiseringen upplevs (Link & Phelan, 2001:363-385).

Ovanstående kritik är självklart viktig att ta i beaktning, dock kvarstår teorins relevans för min studie i relation till att den framhäver samtalet kring vad som anses vara normalt respektive avvikande. Som jag kommer visa i min analys är stigma även en ständigt återkommande faktor när det kommer till framställningen av personer med funktionshinder vilket än mer tydliggör teorins betydelse för studien.

Foucault, diskurs och makt

Diskurs

Begreppet diskurs kan beskrivas som ett sorts generaliserande kring hur vi talar om olika fenomen, i denna studiens fall personer med funktionshinder. Diskursbegreppet redogör även för riktlinjer kring hur vi förväntas tala i olika sociala sammanhang vilket visar att olika sätt att tala på är mer eller mindre godtagbart relaterat till olika situationer (Svensson, 2019:20).

Michel Foucault förhåller sig till begreppet diskurs utifrån att det kan beskrivas som ett regelsystem där olika egenskaper och kvaliteter värderas olika högt och i sin tur ger vissa grupper en mer auktoritär positionering i samhället till följd av deras kunskapsinnehav

(Bergström & Ekström, 2018:258). Diskursen blir till följd av detta det som ger legitimitet till vad som bör anses som sanning och inte, beroende på vilka diskurser som en individ tar del av så formas uppfattningen om sanningen därefter (Bergström & Ekström, 2018:256).

Foucault och makten

I samband med Foucaults diskussion om diskurser tillkommer hans idé kring makten och maktanvändning. Det viktigaste för Foucault är att det inte bör samtalas om begreppet makt utifrån föreställningen att detta är någonting som fördelas mellan specifika grupper i samhället (Hörnqvist, 1996:28). Utifrån det foucaultiska synsättet är makten inte en homogen statisk faktor utan intar istället en flexibel skepnad som är ständigt närvarande och utövande på samtliga grupper i samhället (Hörnqvist, 1996:38). Människorna är också beroende av maktstrukturer för att ett samhälle ska kunna upprätthållas, dock kan dessa strukturer missbrukas och genererar ojämlikhet mellan grupper vilket blir problematiskt (Hörnqvist, 1996:28-29). I likhet med Erving Goffmans tanke om stigma är makten enligt Foucault inte någonting som en specifik grupp har i konstant besittning utan maktens möjlighet att omformas gör det även möjligt för samtliga grupper i ett samhälle att i olika situationer tvingas vara underordnad (Nilsson, 2018:86). Enligt Foucault är de faktum att människor ständigt styrs av maktstrukturer i ett samhälle, strukturer som både kan ses som redan starkt etablerade men också nya konstruktioner som skapas av samhällets sociala grupper (Nilsson, 2018:84).

Kritik mot Foucaults teori

Precis som med alla teorier finns kritiska röster även mot Foucaults tankesätt om diskurser. Den främsta kritiken riktar sig till att allting inte bör tolkas utefter diskurser. Kritiken grundar sig i åsikten att allt det som en människa upplever inte alltid går att knyta an till en diskurs. Det kan således tolkas problematiskt att den icke-diskursiva verkligheten förbises. Foucault å sin sida menar på att allting på ett eller annat sätt kan förankras i diskurser vilket för honom gör det väsentligt att ständigt återgå till detta. Å andra sidan antyder inte Foucault på en förnekelse kring att den icke-diskursiva verkligheten inte skulle existera vilket gör att kritiken till viss del kan tolkas obefogad även om det fortsatt kan tolkas som att teorin i vissa avseenden är ensidig (Nilsson, 2018:64). Dock bör också tilläggas att denna kritik inte är unik

för Foucaults diskursteori utan är sammanfattande för samtliga diskussioner kring diskurser (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:91).

Med hänsyn till den kritik som presenterats anser jag dock att teorin är fortsatt relevant för min studie eftersom jag ämnar granska olika framträdande diskurser samt hur dessa förhåller sig till olika maktstrukturerna i ett samhälle. Detta i sin tur gör att ett fokus på diskurser blir väsentligt.

Media och journalistikens makt

I dagens samhälle ges många olika valmöjligheter när det kommer till människors tillgång till inhämtning av information om samhället och världen. Trots den breda variationen kan nyhetsrapporteringar ses som den främsta källan för individers sökande efter samhällsinformation och underhållning. Nyhetssändningar och tidningsartiklar kan också ses som en bakomliggande faktor för människors skapande av deras egen verklighetsuppfattning och förhållande till sanningen (Olsson, 2006:7).

Som en följd av de inflytande som nyheter och allmän samhällsrapportering har ges även en auktoritär makt åt journalistiken. Den makten som journalistiken får till sitt förfogande som en följd av människors tillit handlar centralt om att kunna bestämma vilka nyheter som ska få utrymme samt hur dessa nyhetsrapporteringar ska skildras (Olsson, 2006:31). Anders Olsson talar här om en metod som han väljer att kalla "morot eller piska-metoden". Denna metod grundar sig i tanken om att samtliga nyheter som människor får ta del av antingen har i syfte att skrämna upp läsaren alternativt att underhålla och behaga (Olsson, 2006:64). Vidare finns det ytterligare en faktor som enligt Olsson tyder på journalistikens makthavande, detta är den så kallade *alarmismen* (Olsson, 2006:83). Alarmismen beskriver dels den makten som nyhetsbyråer har när det kommer till att vinkla nyheter i syfte att få människor att konsumera deras nyheter för att således generera större ekonomiskt kapital. Alarmismen tar även upp det behov som finns hos journalistiken när det kommer till att själva känna sig behövda som nyhetskälla. Genom att ständigt rapportera om olyckor och konflikter upprätthålls journalistikens makthavande och auktoritet eftersom att det således till synes finns en problematik att rapportera om (Olsson, 2006:82). Anders Olsson antyder på en uppenbar problematik med alarmismen i och med valet att selektera nyheter och vinkla reportage för egen vinning i sin tur resulterar i att den nyhet som förmedlas inte nödvändigtvis behöver överensstämma med situationen i verkligheten. Således tappar nyhetsrapporteringen sitt fokus

att informera om samhällshändelser och blir istället enbart ett medel för att få människor att konsumera mer, oberoende av om nyheten speglar sanningen eller inte (Olsson, 2006:83,7).

Denna teoretiska framställning tydliggör graden av makt som journalistiken har i koppling till att kunna styra över språkliga framställningar i artiklarna. Således blir denna teori en relevant grund för studiens syfte eftersom den skapar en möjlighet att få en förståelse för vissa valda framställningar av personer med funktionshinder. Detta kommer jag vidare problematisera i min analys.

Metod

I detta avsnitt kommer jag inledningsvis att presentera och argumentera för valet av metod. Vidare kommer jag redogöra för vilka avgränsningar som gjorts samt hur tillvägagångssättet för empirisk insamling och analys har sett ut. Avslutningsvis kommer jag diskutera etiska aspekter att ta hänsyn till.

Val av metod

Denna kvalitativa studie utgår från en diskursanalytisk metod. I sin bok *Etnografiska metoder* (2011) visar Patrik Aspers på vikten av att reflektera över studiens huvudsakliga ändamål vid valet av tillvägagångssätt (Aspers, 2011:183). Eftersom jag har ett intresse av att granska hur det talas om personer med funktionshinder såg jag det som relevant att använda mig av en diskursanalys eftersom denna fokuserar på att granska språkliga strukturer (Bergström & Ekström, 2018:255). Diskursanalysen bygger på tanken att de språkliga strukturer som förekommer i olika dokument, samt vilka uppfattningar som ges om olika sociala fenomen i sin tur bidrar till att forma det som blir individens verklighetsbild (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:15). Diskursanalysen visar på hur de språkliga system som blir synliga sedan konstruerar olika bestämda uppfattningar som sedan reproduceras genom att människor själva tar fasta på strukturerna i deras sociala samvaro (Bergström & Ekström, 2018:255).

Kritisk diskursanalys

Mot bakgrund av studiens syfte och frågeställningar tydliggörs att det i mitt fall handlar om att studera ett socialt fenomen i relation till normföreställningar och maktstrukturer blev det viktigt för mig i mitt val av metod att välja en metod där det gavs möjligheten att studera fenomenet från olika infallsvinklar. Den kritiska diskursanalysen gav mig således verktygen att både ta fasta på språkets uppbyggnad men även knyta an dessa strukturer till en mer bredare kontext vilket jag ansåg nödvändigt för att kunna blottlägga mönster som annars skulle förbises.

I den kritiska diskursanalysen läggs det fokus på att identifiera sociala motsättningar samt hur dessa tar sig uttryck språkligt (Boréus & Seiler Brylla, 2018:307). Den kritiska diskursanalysen tar även fasta på hur textens konstruktion bidrar till att organisera den sociala världen (Winther Jörgensen & Phillips, 2000:67–68). Det som gör att det enligt den kritiska diskursanalysen handlar så mycket om makt är för att de diskurser som finns att tillgå i ett samhälle bidrar till etableringen av människors verklighetsuppfattning. Eftersom individer i ett samhälle inte alla tar del av samma diskurser skapas olika verklighetsuppfattningar och som konsekvens av detta även en maktkamp som grundas i vilken uppfattning om verkligheten som är den rätta (Winther Jörgensen & Phillips, 2000:15). Den kritiska diskursanalysen som metod hävdar därav att för att kunna förändra maktstrukturerna i ett samhälle är det en förutsättning att identifiera diskurser och kritiskt granska deras påverkan i relation till sociala samhällsgrupper (Winther Jörgensen & Phillips, 2000:69).

Kritik gentemot den kritiska diskursanalysen

Den kritik som har riktats mot kritisk diskursanalys som metod grundas inledningsvis på att den kan tolkas vara en ensidig metod till följd av att det personliga perspektivet av individers egna upplevelser förbises (Aspers, 2011:112). Ytterligare kritik har riktats mot metoden till följd av svårigheten att hålla sig neutral och på så sätt påverka vilka diskurser som etableras och således riskera att bidra till upprätthållandet av diskriminerande strukturer (Boréus & Seiler Brylla, 2018:341). Denna kritik är självfallet viktig att reflektera över men bör inte ta överhand från de positiva aspekterna. Det finns risker med samtliga metodval och det viktigaste är att jag som forskare är medveten om riskerna under arbetets gång, detta kommer jag att diskutera längre fram.

Faircloughs tredimensionella modell

Vid utförandet av den kritiska diskursanalysen använder jag Norman Faircloughs tredimensionella modell som ramverk. Utifrån denna modell formas strukturen för den kritiska diskursanalysen utifrån tre dimensioner:

Första dimensionen

Genom att granska en text ingående ges möjligheten att tydliggöra semiotiska strukturer som kan ha inverkan på hur texten tolkas av läsaren. Som ett led i analysen av texten granskas huruvida en mening innehar en agent eller ett subjekt (skillnaden mellan agent och subjekt beror på om meningen är aktiv eller passiv). Detta benämns som *transitivitet* och utgör en beskrivning av om konstruktionen i en mening lägger fokus på en aktörs ansvar eller om fokus ligger på händelsen i sig och dess efterliggande konsekvenser. Framhävs en agent/subjekt i meningen medför detta i regel att det tycks ligga ett uttalat ansvar hos denne utifrån den händelse som presenteras. Om en mening istället saknar tydliggörandet av agent/subjekt ligger fokus inte längre på att synliggöra ett specifikt ansvar utan avsåger den aktuella agenten/subjektet ansvaret för den problematik som presenteras. Fokus ligger istället på det utfall som händelsen kan tänkas medföra. För att exemplifiera återfinns följande exempel i Winther Jörgenssen & Phillips bok *Diskursanalys som teori och metod* (2000): “50 sjuksköterskor avskedades igår”. Här läggs inte ansvaret kring avskedandet av sjuksköterskor på någon specifik utan upplevs mer som en naturlig process. Således kan vi tolka transiviteten som ett sätt att förtydliga alternativt förbise olika aktörers ansvar i de påståendet som presenteras (Winther Jörgensen & Phillips, 2000:87).

I samband med textens uppbyggnad och presentationen av olika påståenden i dess meningar blir det också aktuellt att granska hur säker personen som presenterar påståendet är på sin sak, alternativt hur stor grad av fakta som tycks läggas fram. Detta berör det som Fairclough kallar för *modaliteten* och kan beskrivas som ett studerande av påståendets legitimitet. Modaliteten i en text mäts utifrån att vi tar fasta på hög alternativt låg grad av säkerhet i påståendet vilket också kallas hög och låg *affinitet*. Hög affinitet kännetecknas av att påståendet presenteras som konkret fakta, exempelvis “Han tycker cykla är svårt”. Låg affinitet å sin sida blir uppenbar vid påståenden där osäkerhet och förmildrande uttryck blir synliga, exempelvis “Han kanske tycker att det är lite svårt att cykla”. Som synes i ovanstående citat tyder det sistnämnda på en betydligt större grad av osäkerhet till följd av att det innefattar ord som

“kanske” och “lite” medan det första citatet är presenterat som konkret fakta (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:88). Ett påståendes legitimitet kan även synliggöras utifrån att skribenten använder sig av “vi”. Utifrån detta styrks inte påståendet via fakta utan gör ett försök att ådra sig legitimitet genom att uttrycka en påstådd gemenskap i form av att inkludera andra än sig själv i påståendet (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:89).

Andra dimensionen

Vidare utgår Faircloughs tredimensionella modell från den *diskursiva praktiken*. Detta innefattar fokus på hur texten produceras och konsumeras, alltså hur den skrivs och hur den sedan tolkas av den som tar del av texten (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:85). Inom den diskursiva praktiken studeras även huruvida texten konstrueras utifrån andra tidigare skrivna texter. Fairclough menar genom detta att alla de texter som finns att tillgå redan från början bygger på redan existerande kunskaper och uppfattningar. De faktum att texter skapas genom att hänvisa och inspireras av andra texter benämns som *intertextualiteten*. Inom detta begrepp lämnas även utrymme för att tolka hur redan existerande diskurser också inverkar på den text som skrivs. Om en text tydligt hänvisar till flera redan befintliga diskurser som genom texten antingen befästs eller utmanas kan det sägas att texten har en hög grad av *interdiskursivitet* (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:77). Genom att studera dessa två nämnda begrepp ges möjligheten att få en inblick i vilka föreställningar som haft inverkan och hur vi kan identifiera den historiska processen och utvecklingen i texten (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:78). Inom ramen för den diskursiva praktiken återfinns också diskussionen kring vilka diskurser som bör anses acceptabla inom olika områden. Detta leder oss in på den så kallade *diskursordningen* vilken tar fasta på de olika maktstrukturer som tydliggörs i samband med identifieringen av olika diskurser i texten och befäster således vad som blir den förväntade diskursen i sammanhanget (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:75).

Tredje dimensionen

Som sista dimension i modellen granskas en mer omfattande kontext där även icke-diskursiva element inkluderas. I den *sociala praktiken* appliceras den diskursiva praktiken och ställs i relation till sociala kontexter. För att kunna ta fasta på vilket samband som finns mellan den diskursiva och den sociala praktiken bör vi här diskutera den diskursordning som identifierats inom det aktuella området. Här handlar det således om ett uttalande kring huruvida

diskursordningen reproduceras alternativt om dess uttalade maktstrukturer utmanas och omformas i relation till samhällets sociala grupper. Således kan vi skapa oss en förståelse för vilka konsekvenser maktstrukturerna som synliggörs i textens uppbyggnad får på en mer social och samhällelig nivå (Winther Jörgensen & Phillips, 2000:90).

Avgränsningar vid insamlingen av material

Jag har i detta arbete valt att göra vissa avgränsningar gällande materialet. Jag har dels valt att avgränsa till att enbart titta på fyra svenska dags och kvällstidningar: Svenska Dagbladet (SVD), Dagens nyheter (DN), Göteborgs-Posten (GP) samt Expressen. Valet att reducera antalet tidningar dessa grundades främst på att jag upplevde ett behov av att göra mängden material mer lättarbetad samtidigt som det kändes viktigt att få en så stor representation som möjligt. Till följd av detta föll valet på dessa tidningar eftersom de finns med på topplistan över Sveriges mest lästa tidskrifter (Ocast, 2022).

Jag valde även att avgränsa till ett spann på 5 år, således är de valda artiklarna enbart skrivna och publicerade mellan åren 2018–2022. I urvalet av artiklar har jag dock inte avgränsat till en specifik typ av författare eller skribent utan artiklarna har valts ut med tanke på det aktuella ämnet.

Tillvägagångssätt vid urval av artiklar

Vid urvalet av artiklar användes ett strategiskt urval till följd av att jag enbart ämnade granska artiklar som berörde personer med funktionshinder. Således blev detta en kategorisering som jag förhöll mig till när jag granskade utbudet (Trost, 2010:137). När jag sökte efter artiklar valde jag att granska en tidning i taget, detta eftersom jag då kunde skapa mig en tydligare struktur för att lättare kunna identifiera om de olika tidningarna hade liknande nyheter eller om innehållet varierade. Urvalet av artiklar specificerades via följande sökord: *funktionsnedsättning, funktionshinder, funktionshindrade, handikappad, funktionsvariation*. Alla sökord användes på samtliga tidningar för att på så sätt se artikelutbud beroende på vilket sökord som användes samt för att få en så bred variation som möjligt.

Bearbetning av material

Inledningsvis när jag tittade igenom de olika tidningarnas artiklar valde jag först ut ett större antal artiklar som jag ansåg intresseväckande baserat på deras rubrik och ingress. Vidare läste jag samtliga artiklar mer noggrant för att på så vis få en uppfattning om vilka artiklar som var fortsatt intressanta i relation till mitt ämne. Här la jag fokus på huruvida artiklarna genomgående berörde personer med funktionshinder alternativt om dem enbart nämndes i en mindre kontext i förhållande till någonting annat. Jag tog även beslutet att artiklarnas relevans för studiens syfte var mer väsentligt än spridningen vilket medför att vissa tidningar innehar fler artiklar än andra (Rennstam & Wästerfors, 2015:97-98). Slutligen resulterade urvalet i 25 tidningsartiklar, värt att nämna är att det var ett medvetet val av mig att arbeta med vad som skulle kunna tolkas som ett mindre antal artiklar för att på så vis kunna göra en mer noggrann analys på varje enskild artikel.

Tillvägagångssätt analys

I samband med att jag läste det empiriska materialet tog jag del av olika teoretiska utgångspunkter parallellt, däribland Foucault och Goffman samt den sociala och medicinska modellen. Detta abduktiva tillvägagångssätt utgjorde att samtliga av studiens resultat har tagits fram efter ett kontinuerligt samspel mellan material och potentiell teori. I övrigt valde jag också att ta stöd av de begrepp som Karin Ljuslinder redogör för i sin avhandling (offer, skurk, hjälte, infantil) när det kom till kodningen av mitt egna material. Jag har således tagit inspiration och identifierat likheter mellan dessa kategoriseringar och mitt empiriska material. Under kodningsprocessen var det viktigt för mig att arbeta på ett sätt som gav mig möjligheten att inledningsvis skapa mig en övergripande bild av varje enskild artikel för att sedan arbeta med materialet på en mer detaljerad nivå. I mitt fall handlade kodningsprocessen mycket om att läsa mellan raderna för att kunna få en uppfattning om de olika diskurserna vilket var någonting som underlättades genom att använda mig av en mer ingående ordningsstruktur. Jag fortsatte att arbeta flexibelt i relation till mitt kodningsschema, koderna hanterades således i ständigt samspel med de teoretiska begreppen (Aspers, 2011:168–169).

Jag utförde analysen i två steg där jag först enbart letade efter begrepp som beskrev personer med funktionshinder och sedan ytterligare en gång och tolkade den mer ur sin helhet. Jag reflekterade sedan över vilka analytiska kopplingar som saknade eventuell förklaring och

kompletterade därefter det teoretiska materialet. Vid tidpunkten för själva analysen arbetade jag med en artikel åt gången för att göra det lättare för mig själv att få en helhetsbild av vilka potentiella utsagor som fanns och hur vi skulle kunna tolka dem i relation till teorin, utifrån Jens Rennstam och David Wästerfors kan detta benämnas som en sorts *analytisk induktion* (Rennstam & Wästerfors, 2015:93). När jag sorterat upp artiklarnas innehåll valde jag att strukturera upp det delvis utefter mina frågeställningar för att på så vis göra det tydligt att tolka de resultat som framkommit.

Etiska ställningstaganden

När det talas om kvalitativa studier kan den etiska diskussionen i första hand ofta riktas mot de forskningsetiska krav som forskaren förväntas förhålla sig till under intervju och observationsstudier (Vetenskapsrådet, 2017:12). Ser vi till en diskursanalys bygger detta tillvägagångssätt sitt empiriska material på dokument som ses som offentliga handlingar vilket gör att det kan tolkas betydligt mer lättillgängligt och okomplicerat ur en etisk synvinkel. Dock medför detta inte att diskursanalysen kommer helt utan behov av etiska hänsynstaganden.

Patrik Aspers antyder på vikten av att reflektera över sitt eget deltagande och sina etiska ställningstaganden som forskare på fältet (Aspers, 2011:116). Aspers menar här på att forskare bör tänka igenom den position som hen besitter i förhållande till det hen ämnar studera för att således kunna skapa sig en bild av hur forskarens position eventuellt kan påverka utgången för studiens resultat (Aspers, 2011:117). Med denna vetskapen i ryggen valde jag att noga reflektera över det faktum att jag själv lever med en medfödd funktionsnedsättning och hur detta skulle kunna inverka på studiens utformning. Jag gjorde slutligen bedömningen att min position som funktionshindrad inte skulle bli problematisk eftersom jag i många avseenden inte identifierar mig med de grupper av personer med funktionshinder som känner sig utsatta och diskriminerade i samhället, således ansåg jag att risken att medvetet styra resultatet skulle minska. Det har även diskuterats kring svårigheterna att som forskare förhålla sig helt opartisk, detta eftersom även vi har våra föreställningar som vi bär med oss och som har format vår verklighetsuppfattning. Det bör därav tas i beaktning att även det resultat som har framkommit och den analys som skrivs är delvis färgad av min personliga tidigare etablerade uppfattning, om än omedvetet (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:28).

Validitet och reliabilitet

Validitet och reliabilitet är begrepp som syftar till att beskriva undersökningens trovärdighet. När *validiteten* granskas ställs frågan huruvida den aktuella studien mäter det som den sägs mäta (Trost, 2010:133). *Reliabiliteten* syftar istället på att se till möjligheten att få samma resultat om studien skulle göras om vid ett annat tillfälle (Trost, 2010:131).

Den sistnämnda kan i många avseenden tolkas vara problematisk när det gäller diskursanalys eftersom de begrepp som en diskursanalys utgår från ofta har flera tolkningsmöjligheter. Detta gör det svårt att återskapa en exakt studie eftersom det finns en risk att de nya forskarna tolkar analysbegreppen på ett annat sätt vilket ändrar förutsättningarna för studiens utformning. För att ha möjlighet att öka studiens reliabilitet har jag försökt att så konkret som möjligt beskriva begreppen för att minska risken för annan tolkning. Dock kvarstår svårigheten att som forskare hålla sig helt objektiv vilket också gör att reliabilitet kan påverkas (Bergström & Ekström, 2018:294).

Även validiteten kan anses komplex i förhållande till diskursanalysen. Detta eftersom det kan vara svårt att konkret bedöma hur pass godtagbart resultatet är då gränserna för metodens tillvägagångssätt är relativt flytande och det kan därav bli svårt att få ett tydligt sammanhållet resultat. För att kunna uttala oss om validiteten i en diskursanalys bör det enligt Winther Jörgensen & Phillips (2000) läggas fokus på huruvida de diskurser som har identifierats i materialet går att knyta an till ett begripligt sammanhang. Om diskurserna uppenbart går att relatera till ett sammanhang blir det således lättare att kunna öka trovärdigheten i de material som lagts fram (Winther Jörgensen & Phillips, 2000:123).

Analys

I denna analys kommer jag att presentera de mest centrala och betydelsefulla resultaten och knyta an dessa till studiens teoretiska utgångspunkter. Analysen är strukturerad på så vis att rubrikerna tar fasta på det som jag anser är de det essentiella som återfunnits i materialet.

Från hjälte och skurk till offer

Ett av det mest centrala resultat som framkommit visar på en uppenbar och återkommande porträttering av personer med funktionshinder som offer. I en artikel där en ung mans nekande till assistans problematiseras i förhållande till att kunna nå sin dröm inom parasporten återfinns detta citat:

”En av eleverna skiljer sig från de andra – Pontus Stålfors. Han har inga som helst problem att hänga med i undervisningen, men oftast gör hans kropp något annat än vad Pontus anser att den ska göra. Pontus har en cp-skada sedan födseln. Ytterligare en sak som sannolikt gör honom annorlunda jämfört med många i hans klass är att Pontus redan har börjat plocka medaljer. Senast, i somras, blev det SM-brons på både 100 och 200 meter.” - Expressen 22 september 2021

Vid en första anblick ger detta inte en konkret uppfattning om att personen i fråga porträtteras som ett offer, snarare ger detta belägg för oss att tolka det som tvärtom, att han mer placeras in i en hjälteposition. Behovet att placera personer med funktionshinder i en hjälteposition skulle kunna förstås som en sorts kompensation för dennes utsatthet. Med stöd från Erving Goffman kan sägas att dessa individer besitter en position i samhället där en sorts överdriven normalisering och framhävande av deras positiva sidor krävs för att dem ska ha en chans att kunna ses som en del inom normen. Längre ner får vi ta del av följande information i samma artikel:

“...Då nekades han personlig assistans från Uppsala kommun efter att haft tillgång till det under stora delar av sin uppväxt (...). I år skickades en andra assistansansökan in. För två veckor sedan avslogs även den.” - Expressen 22 september 2021

Utifrån detta ersätts positionen som hjälte av offer på ett tydligt sätt då fokus skiftar från vad personen har uppnått till vad personen saknar i form av resurser och möjligheter till delaktighet. Utifrån detta citat framgår det därav tydligt att beskrivningen av personer med funktionshinder inte innefattar endast en enskild diskurs utan att flera diskurser sätts i motsättning till varandra i en och samma artikel. Denna typ av motsättning kan eventuellt förklaras med utgångspunkt i den grundläggande stigmatisering som funktionshindrade befinner sig i som konsekvens av deras historiska förtryck (Goffman, 2014:28). Kompensationen av deras utsatthet med hjälp av ett framhävande av deras positiva karaktärsdrag kan således förstås utifrån en möjlighet att kunna se personer med funktionshinder som normala.

Vidare, i ytterligare en artikel återfinns redogörelsen för hur en person med intellektuella funktionsnedsättningar dömts i rätten efter att ha agerat våldsamt mot personalen på ett gruppboende.

“Malmö tingsrätt dömde ”Sofie” till rättspsykiatrisk vård – trots att hon har psykisk utvecklingsstörning och befinner sig på en sex-sjuårings intellektuella nivå.” - Expressen 26 april 2021

I detta citat framgår kvinnan både som brottsling och infantil, detta eftersom hon döms till ett brott men också omyndigförklaras i relation till hennes intellektuella begränsningar och förväntas blir av med ansvaret för handlingen. I citatet används uttrycket “trots att” vilket i sin tur även tydliggör en placering av personen i en offerposition. Hon har blivit dömd för brott “trots att” hon har en intellektuell funktionsnedsättning. Även i detta fall synliggörs en diskursiv motsättning där personen inledningsvis är en tydlig gärningsman och sedan i samband med att hon omyndigförklaras också blir ett offer.

Utöver detta skulle vi även kunna förstå framställningen av funktionshindrade som offer utifrån en journalistisk synvinkel. Ser vi till Anders Olssons teoretiska framställning om journalistikens makt skulle detta kunna förklaras med hjälp av *alarmismen*. Således kan det tolkas som att tidningarna gör ett aktivt val att framställa artiklar där funktionshindrade porträtteras som offer för att kunna tydliggöra en pågående konflikten kring funktionshindrade som en utsatt grupp och genom detta visa på den fortsatta nödvändigheten att rapportera om dessa problem (Olsson, 2006:83). Vidare skulle det kunna tolkas som att tidningarna väljer att agera utifrån en redan etablerad traditionell diskurs genom att fortsätta bibehålla bilden av funktionshindrade som ett utsatt folk i skapandet av texterna, till följd av att detta ofta faller inom den normativa ramen för hur dessa personer framställs.

Vi och de andra

Vid analyseringen av artiklarna framkommer vidare ett tydligt perspektiv där den ena parten beskrivs som ett “vi” och till följd av detta medför att den andra parten blir ett underförstått “dom andra”.

En insändare i DN rörande nedskärningen av resurstimmar för personer med assistansbehov har en rubrik som lyder följande: "*Vi funktionshindrade kan snart vara frihetsberövade*"- (DN 15 juni 2018). Inledningsvis kan det tolkas som att när personen i fråga talar om ett "vi" innefattar det i detta fall alla personer med funktionshinder. Här vill jag också argumentera för två viktiga faktorer kring hur rubriken är formad. Skribenten använder sig av "kan" för att beskriva risken för deras frihetsberövning. Detta medför en tolkning att han inte med säkerhet kan säga att det påstående som läggs fram är sant vilket således visar låg affinitet i meningen. Som konsekvens av osäkerheten skulle vi kunna förklara användningen av "vi" som ett sorts försök till att styrka påståendet, genom att inkludera en hel grupp i påståendet (Winther Jörgensen & Phillips, 2000:87-89).

Användningen av "vi" kan dock i många avseenden upplevas problematiskt då det också tolkar in funktionshindrade som en homogen grupp vilket i sin tur också kan tolkas befästa en stigmatisering (Ljuslinder, 2002). I och med detta kan vi således identifiera en problematik i den rubrik som presenterats eftersom detta öppnar upp för en tolkning att användningen av "vi" både fungerar som en homogenisering av samtliga individer i samhället med funktionshinder men också som ett stigmatiserande eftersom att när det finns ett "vi" så finns det också ett "de andra".

I ytterligare en insändare där en person kritiserar arbetet och resursfördelningen på en skola utanför Göteborg synliggörs vi-och-dem perspektivet genom följande rubriksättning "*Våra funktionsbarn får inte det stöd de behöver*" - (GP 7 februari 2022). Här berörs en ny typ av grupp i form av föräldrar till barn med funktionshinder. I rubriken används begreppet "våra" vilket, om vi sätter det i kontext till läsaren, kan öppna upp för tolkningen att skribenten i detta fall förutsätter att läsaren inte är förälder till barn med funktionshinder eftersom övriga således blir en "dom"-grupp. Å andra sidan kan även detta tolkas utifrån en homogenisering till följd av att personen i fråga använder "våra" för att beskriva samtliga föräldrar till barn med funktionshinder på denna skola, alternativt samtliga föräldrar till barn med funktionshinder generellt.

Användningen av ett vi-och-dom perspektiv kan eventuellt förklaras med grund i de resonemang som Foucault talar om kring makten i ett samhälle. Här kan vi förstå det som att det finns ett behov hos människor att ha vissa maktstrukturer att förhålla sig till, en struktur där individer underordnar sig vissa överordnade strukturer och således delas in i olika grupper. Som synliggörs i ovanstående citat kan det förstås som att båda skribenterna har

placerat sig i en underordnad maktposition eftersom dem båda söker efter en förändring som inte dem själva har makten över. Situationen kan även ge möjlighet till förklaring genom de faktum att det finns ett behov hos människan att ha en grupptillhörighet. Som Goffman betonade kan det vara svårt för personer med funktionsnedsättning att få en normaliserad positionering i samhället vilket i sin tur genererar ett behov att knyta an till andra människor i syfte att skapa en solidaritet och få sympati. Genom att inkludera andra än en själv i en uttryckt känsla blir detta således ett sätt att skapa sig en solidaritet och en tillhörighet som man annars går miste om till följd av sin stigmatisering (Goffman, 2014:28).

Den empatiska diskursen

Ytterligare en central faktor i det empiriska materialet synliggjorde upprepade händelser där framställningen av funktionshindrade visar på en tydlig eftersträvan av empati för deras situation. Detta har jag valt att kalla för *den empatiska diskursen*.

I en artikel där en anhörig pratar om sin brors situation på ett gruppboende beskrivs följande:

“Cornelius lämnades mycket ensam i sin lägenhet, ibland redan från klockan 17 på kvällen. Det har till och med hänt, berättar Isabella Björnarås, att han inte kunnat komma in till de gemensamma utrymmena på gruppboendet eftersom dörren låsts. Trots att boendet kände till att han alltid måste ha en vuxen nära sig.”. - GP 31 oktober 2018

Inledningsvis återfinns även här en användning av uttrycket “trots att”, i denna situation kan vi dock tolka det som att det handlar om ett sätt att skuldbelägga boendet ifråga till följd av att dem inte haft honom under uppsikt trots att dem är medvetna om hans behov. I citatet kan vi se att “boendet” skrivs ut som subjekt i meningen vilket också ger oss belägg att tolka det som att det är dem som bär ansvaret för den utsatta position som den funktionshindrade har blivit placerad i (Winther Jörgensen & Phillips, 2000:87). Dock, återigen blir den empatiska diskursen ett synliggörande av den offerposition som ständigt tillfaller personer med funktionshinder.

Det som också blir synligt i detta citat är de faktum att den person som eftersöker empati inte är den funktionshindrade själv utan dennes anhöriga vilket återkommer i fler artiklar.

I detta fall kan vi försöka förstå den empatiska diskursen som ett medel för utomstående att tala för personer med funktionshinder och deras utsatthet. Problematiken kring detta blir dock att personer med funktionshinder blir fråntagna chansen att tala för sig själva. Vi bör dock ha i

åtanke att vissa personer med intellektuella funktionsnedsättningar inte har möjlighet att föra sin egen talan och således blir i behov av andra människor. Precis som i föregående avsnitt försätter den empatiska diskursen funktionshindrade i en position där det kan tolkas som att empatin är en förutsättning för att dem ska kunna få en mer accepterad del i samhället men istället spär detta på bilden av dem som offer (Goffman, 2014:12).

Det missanpassade samhället

I materialet tydliggjordes också en återkommande skildring av svårigheterna för funktionshindrade att bli en normaliserad grupp i samhället i relation till hur samhället är anpassat. Utifrån detta grundade sig argumenten för att personer med funktionshinder är utsatta i en diskussion om att samhället saknar miljöanpassning.

Denna typ av miljömässiga diskurs blir uppenbar i följande citat hämtat ur en artikel i SVD från 2021 där ämnet om funktionshindrade och sex tas upp:

“Om han vill följa med en person hem och ha sex efter krogen går det ofta inte eftersom det finns trappsteg i bostadshus som gör att han inte kan ta sig in. Det är också svårt ur ett socialt perspektiv att gå från flirt till något mer” - SVD 29 juni 2021

Som synes i citatet framkommer problematiken kring att personen begränsas i möjligheten till ett kärleksliv till följd av en missanpassning. Denna avsaknad av resurser kan tolkas som en konsekvens av att personer med funktionshinder inte tillhör normen. Funktionshindrade får således svårt att befinna sig i samhället på samma villkor som övriga eftersom samhället till en början inte är anpassat för dem. Åtgärder måste vidtas för att dem ska kunna vara delaktiga. Funktionshindrade har därav inte heller möjlighet att leva upp till vissa sociala förväntningar därför att miljön inte är anpassad vilket också är en problematik som synliggörs i citatet eftersom personen inte bara skriver den miljömässiga svårigheten utan även svårigheten att upprätthålla en relation på ett socialt plan.

Till följd av den miljömässiga diskursen som tydliggör problematiken kring ett icke anpassat samhälle kan detta eventuellt också förklaras genom att det utövas en maktkamp där samhällets tillgänglighet blir avgörande för funktionshindrade personers inkludering. Detta resonemang öppnar upp för en motsättning i relation till Foucaults resonemang att makten

inte ligger hos en enskild grupp eftersom vi kan tolka det som att politiskt auktoritära grupper har makten att besluta om åtgärder ska vidtas eller inte, och genom detta inkludera eller exkludera personer med funktionshinder.

Den biologiska diskursen

Gällande framställningen av funktionshindrade blev en typ av *biologisk diskurs* synlig. Denna diskurs uppenbarade ett förhållningssätt gentemot personer med funktionsnedsättning med grund i deras kroppsliga funktioner. Denna biologiska diskurs framhävs bland annat i följande citat från samma SVD artikel som ovanstående:

Tobias Holmberg minns tydligt första gången samhället sa åt honom att han inte var en person som skulle ha sex. Han gick i åttonde klass och hade varit sjuk några veckor och borta från skolan. Under tiden hade skolan en projektvecka med sexualundervisning. När han kom tillbaka frågade han sin lärare hur han skulle ta igen den missade undervisningen och fick då svaret: ”Det behöver du inte. Den där undervisningen är inget just du behöver ta del av”. - SVD 29 juni 2021

Detta citat visar på att läraren utgår från en förutfattad mening om den funktionshindrades möjligheter och begränsningar utifrån dennes kroppsliga funktioner. Läraren förutsätter således att Tobias varken kan eller har behov av att ha sex vilket kan tolkas vara en slutsats hen dragit till följd av hans handikapp. Den biologiska diskursen kan i detta fall förklaras som ett generaliserande kring personer med funktionshinder utifrån att dem saknar samma grundläggande behov som personer utan funktionshinder. Det kan även tolkas som att dom saknar de förväntade egenskaper som krävs för att kunna ses som en sexuell individ vilket även medför en sorts avsexualiserande av dem som individer. I enlighet med Goffmans diskussion om den virtuella och faktiska identiteten skulle detta vidare kunna förklaras genom att som konsekvens av att människor tar beslut om funktionshindrades egenskaper vid ett första intryck, och enbart utifrån det som blir synligt vid en första anblick, blir den virtuella identiteten dominerande vilket som Goffman påpekade bidrar till en fortsatt diskriminering (Goffman, 2014:13).

CP eller funktionsvarierad? - en diskursiv konflikt

Ytterligare en av de mest framträdande faktorerna i resultatet grundar sig i en begreppskonflikt kretsande kring vilka begrepp som bör få innefattas i syfte att prata om personer med funktionshinder. Det blir här uppenbart att det finns två framträdande diskurser. Nedan exemplifieras denna konflikt utifrån ett reportage i Expressen om en kvinna med funktionshinder som försöker uppmuntra andra funktionshindrade att träna.

“Kraven för att delta i deras nya projekt är att du ska kunna gå minst en kilometer med eller utan stöd, att du ska vara över 18 år – och att du ska ha någon form av funktionsvariation.” - Expressen 22 juni 2018

Det första citatet är ett utdrag där skribenten till reportaget har använt sig av begreppet “funktionsvariation” för att beskriva att personen förväntas ha ett funktionshinder. Detta medför en tolkning att ovanstående citat antyder på ett mer förmildrande språk där personer med funktionshinder inte ska talas om utifrån sina kroppsliga alternativt psykiska begränsningar.

Nedanstående citat är istället ett återberättande kring varför personen som artikeln berör valt att använda benämningen “CP”.

“Hon inser att det nya projektets namn, ”Träna som ett cp”, kan väcka känslor. Men tanken bakom titeln handlar delvis om att återta makt till ordet ”cp”, som så ofta används som skällsord” - Expressen 22 juni 2018

Detta citat visar att det inom denna diskurs används mer direkta och omdebatterade begrepp. Det talas även uttryckligen om att “återta makten kring ordet cp” vilket öppnar upp för tolkningen att det finns en diskurs som är mer förväntat att förhålla sig till än andra och således skapas en tydlig maktstruktur inom diskursordningen. Den diskursiva konflikten grundar sig därav på en diskurs försök att ta sig in i en mer accepterad språkliga position medan den andra arbetar för att deras diskursiva förhållningssätt ska fortsätta vara det som anses mest legitimt. Dessa båda diskurserna skulle kunna innefatta en tydlig koppling till förändringar av maktrelationer (Winther Jörgensen & Phillips, 2000:79).

Det kan utifrån sistnämnda citat tolkas som att hon i detta fall är undergiven den diskursen som förespråkar de mer förmildrande uttrycken och således att den förmildrande diskursen är den dominerande i sammanhanget. Utifrån de citaten som diskuteras kan det dock även tolkas

som att det skett en diskursiv förändring gällande de olika diskurserna för personer med funktionshinder. Den diskurs som många förknippar med negativitet och diskriminering är den diskurs som försöker ta sig tillbaka in på fältet. Det blir således uppenbart att de diskurser som identifierats grundas på redan befintliga diskurser som vi är bekanta men som omformats, detta tyder på en hög *interdiskursivitet* (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:77).

Den begreppsdiskussion som tydligt debatterats ovan kan eventuellt förklaras med hjälp av det som Erving Goffman benämner som normalisering och normifikation.

Normaliseringen tydliggörs i detta fall genom den parten som hänvisar till användningen av "funktionsvariation" försöker normalisera personer med funktionshinder och således förbise dessa individers stigma i ett försök att inkludera dem i den normaliserade massan. Den andra parten å sin sida kan tänkas agera utifrån en sorts en sorts motreaktion där dem arbetar för att få bli sedda som en inkluderande del i samhället, men där dem vill slippa få sina funktionshinder trivialiserade och snarare normalisera funktionshindrets förekomst (Goffman, 2014:39). Denna diskussion visar även på att de diskurserna som finns inte är statiska. Detta eftersom den ena parten genom att använda kontroversiella uttryck i en mer positiv kontext har bildat en ny typ av diskurs där dessa uttryck inte längre ses som skällsord. Den diskursiva förändringen blir också ett tecken för hur de tidigare starkt etablerade maktstrukturerna har blivit ifrågasatta i relation till att makten inte enbart ligger hos dem som skriver utan även hos andra parter i form av bland annat andra sociala grupper. Med stöd i Foucaults samtal om diskursernas innebörd för makten bekräftar detta att sociala grupper är en bidragande faktor till att diskurserna och makten omformas (Nilsson, 2018:84–85).

Vidare bör det också göras tydligt att den diskursen som förespråkar att mer direkta uttryck synliggörs i artiklarna visar på att det redan skett en förändring i diskursordningen till följd av att det tidigare kan tolkas som en helt utesluten diskurs. Återgår vi till Ray & Hinnant studie i den tidigare forskningen skulle vi kunna se det som att det tillkommit fler diskurser inom den diskursordningen som existerar för nyhetsrapporteringen som domän, detta eftersom de nyheter som presenteras har fått ett mer bredare fokus och inte enbart berör en konkret faktaframställning utan diskurser som tidigare varit centrala i andra diskursordningen och områden har fått ta plats (Ray & Hinnant, 2009). Ray & Hinnant studie antydde även på en större intresse för personliga berättelser vilket även är någonting som återfinns i mitt material. En ökning av intresse för persona blir en förklaring till förändringen i de diskursiva tillgångarna inom journalistiken eftersom det tillkommit fler behov att tillfredsställa (Olsson, 2006:64).

Diskussion

Till följd av de resultat som framkommit av studien finns belägg att konstatera att funktionshindrade huvudsakligen porträtteras utifrån en stereotypisk föreställning om dem som offer. Således kan vi dra slutsatsen att denna studies resultat tyder på att den skildring som placerar funktionshindrade i en offerposition även försätter dem i en position som fortsatt befäster deras avvikelser från normen och därav även stigmatisering. Utifrån studiens resultat kan vi dock också dra slutsatsen att även nya diskurser är på väg att ta plats vilket ger en positiv möjlighet för ändringar inom samhällets maktstrukturer.

Ser vi till den tidigare forskningen som studien förankrats i kvarstår den problematik i form av att funktionshindrade genomgående framställs ur en stigmatiserad synvinkel och generaliseras till en offerposition (Ljuslinder, 2002). Det går således att fortsatt problematisera den homogena framställning som blir aktuell kring samtalen om funktionshindrade. Däremot motsäger denna studiens resultat de slutsatser som framkom i den tidigare forskningen kring att kontroversiella uttryck då dessa kan tolkas vara ett medel att omforma maktstrukturer istället för att bidra till en fortsatt stigmatisering (Ray & Hinnant, 2009). Detta i sin tur ger oss belägg att tyda en möjlighet till en mer naturlig heterogenisering av funktionshindrade. Det som vi dock bör ha i åtanke är att den porträttering som blivit synlig inte säger någonting om hur den faktiskt upplevs i praktiken. Precis som det i denna studie blev synligt att flera olika diskurser tog plats inom en och samma beskrivning av funktionshindrade så är det av värde att reflektera över att den framställningen som är aktuell i vårt material också kan upplevas och hanteras olika beroende på vem det är som tar del av texten. Här kan vi fråga oss huruvida framställningen av funktionshindrade som offer ligger i enlighet med hur dem själva upplever sin positionering? Till följd av att denna fråga uppkom för mig under studiens gång ser jag det som en aspekt att ta fasta på i potentiella vidare studier. Således skulle en kritisk diskursanalys i en framtida studie kunna kompletteras med intervjuer för att skapa en bild av hur dessa två synvinklar samvarierar eller motsätter varandra. Ytterligare en intressant aspekt för vidare studier hade varit att göra en jämförelsestudie mellan svenska och utländska tidskrifter för att således få en bild av hur porträtteringens eventuellt tar olika uttryck relaterat till kulturella faktorer.

Källförteckning

- Aspers, P. (2011). *Etnografiska metoder*. Malmö: Liber AB
- Bergström, G. & Ekström, L. (2018). Tre diskursanalytiska inriktningar. I: Boréus, K. & Bergström, G. (red). *Textens mening och makt - Metodbok i samhällsvetenskaplig text och diskursanalys*. 4:2. Uppl. Lund: Studentlitteratur AB
- Boréus, K. & Seiler Brylla, C. (2018). Kritisk diskursanalys. I: Boréus, K. & Bergström, G. (red). *Textens mening och makt - Metodbok i samhällsvetenskaplig text och diskursanalys*. 4:2. Uppl. Lund: Studentlitteratur AB
- Goffman, E. (1990). *Stigma - Notes on the management of spoiled identity*. Penguin Books Ltd.
- Goffman, E. (2014). *Stigma - Den avvikandes roll och identitet*. 4:3. Uppl. Lund: Studentlitteratur AB.
- Hörnqvist, M. (1996). *Foucaults maktanalys*. Stockholm: Carlssons Bokförlag.
- Lindqvist, R. (2020). *Socialvetenskapliga perspektiv på funktionshinder*. 1:1. Uppl. Lund: Studentlitteratur AB.
- Lindqvist, R. (2016). Funktionshinder. I: Edling, C. & Liljeros, F. (red). *Ett delat samhälle – makt, intersektionalitet och social skiktning*. Stockholm: Liber AB.
- Link G, B. & Phelan, J C. (2001). *Conceptualizing Stigma*. Vol. 27. Annual Review of Sociology.
- Ljuslinder, K. (2002). *På nära håll är ingen normal: handikappdiskurser i Sveriges television 1956-2000*. Diss. Umeå: Univ., 2002.
- Nilsson, R. (2018). *Foucault - en introduktion*. 1. Uppl. Malmö: Égalité Bokförlag.
- Olsson, A R. (2006). *Lögn, förbannad lögn och journalistik: varför journalistik på kommersiella villkor är demokratiskt otjänlig*. Stockholm: Natur och kultur.
- Ray, L. & Hinnant, A. (2009). *Media Representation of Mental Disorders: A Study of ADD and ADHD Coverage in Magazines from 1985 to 2008*. Vol. 11. Journal of Magazine Media
- Rennstam, J. & Wästerfors, D. (2015). *Från stoff till studie - om analysarbete i kvalitativ forskning*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Riles, J. & Quintero Johnson, J M. (2016). "He Acted Like a Crazy Person": Exploring the Influence of College Students' Recall of Stereotypic Media Representations of Mental Illness. Vol. 7:2. Psychology of Popular Media Culture.
- Svensson, P. (2019). *Diskursanalys*. 1. Uppl. Lund: Studentlitteratur AB.
- Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer*. 4. Uppl. Lund: Studentlitteratur AB.

Vetenskapsrådet (2017). God forskningssed. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Winther Jørgensen, M. & Phillips, L. (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur AB.

Digitala källor:

Myndighet för delaktighet. *Uppdrag och verksamhet*. <https://www.mfd.se/vart-uppdrag/uppdrag-och-verksamhet/>

Nationalencyklopedin. *Funktionshinder*.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/funktionshinder>

Nationalencyklopedin. *Funktionsvariation*.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/funktionsvariation>

Ocast. *Topplista Sveriges största tidningar*. <https://ocast.com/se/toplists/orvesto-konsument-api>

Diskrimineringsombudsmannen. *Funktionsnedsättning*.
<https://www.do.se/diskriminering/diskrimineringsgrunder/funktionsnedsattning-en-av-diskrimineringsgrunderna#h-Definitionavdiskrimineringsgrundenfunktionsnedsattning>

Artiklar:

“Krisberedskap för funktionshindrade saknas”

Svenska dagbladet 27 mars 2022

<https://www.svd.se/a/QyAbmP/krisberedskap-for-funktionshindrade-saknas>

“Att måla med munnen är ingen konst för Hisham”

Göteborgs-Posten 14 december 2019

<https://www.gp.se/livsstil/att-måla-med-munnen-är-ingen-konst-för-hisham-1.20568132>

“Anhörig till funktionsnedsatt: Tre års kamp”

Göteborgs-Posten 31 oktober 2018

<https://www.gp.se/nyheter/sverige/anhörig-till-funktionsnedsatt-tre-års-kamp-1.10299395http>

“Funktionsnedsatt - ett liv i limbo som ingen annan”

Göteborgs-Posten 3 december 2018

[s://www.gp.se/debatt/funktionsnedsatt-ett-liv-i-limbo-som-ingen-annan-1.11371590](https://www.gp.se/debatt/funktionsnedsatt-ett-liv-i-limbo-som-ingen-annan-1.11371590)

“Evelina har hittat glädjen i musiken och teatern”

Göteborgs-Posten 9 oktober 2019

<https://www.gp.se/livsstil/evelina-har-hittat-glädjen-i-musiken-och-teatern-1.18339065>

“Funktionshindrade barn får inte åka gratis”

Svenska Dagbladet 1 juni 2018 (uppdaterad)

<https://www.svd.se/a/wEmGAP/funktionshindrade-barn-far-inte-aka-gratis>

“Tobias: Finns alltid en rädsla att bli avvisad”

Svenska Dagbladet 29 juni 2021

<https://www.svd.se/a/pAJbpX/tobias-finns-alltid-en-radsla-att-bli-avvisad>

“Sluta låtsas som att handikappade inte finns”

Svenska Dagbladet 7 februari 2020

<https://www.svd.se/a/K3RdX7/sluta-latsas-som-om-handikappade-inte-finns>

“Funktionsvariation eller nedsättning?”

Svenska Dagbladet 18 januari 2022

<https://www.svd.se/a/x8yr18/skillnaden-mellan-funktionsvariation-och-funktionsnedsattning>

“Våra funkisbarn får inte det stöd de behöver”

Göteborgs-Posten 7 februari 2022

<https://www.gp.se/fria-ord/vara-funkisbarn-far-inte-det-stod-de-behover-1.65131092>

“Rapport: Lyft sexualiteten hos funktionsnedsatta”

Göteborgs-Posten 29 juni 2021

<https://www.gp.se/nyheter/sverige/rapport-lyft-sexualitet-hos-funktionsnedsatta-1.50300444>

“Minister Lena Hallengren: Det här får inte förekomma”

Dagens Nyheter 27 juni 2018 (uppdaterad)

<https://www.dn.se/nyheter/sverige/minister-lena-hallengren-det-har-far-inte-forekomma/>

“Här är det ovanliga det vanliga - öppna förskolor för särskilda behov blir fler”

Dagens Nyheter 4 december 2021

<https://www.dn.se/sverige/har-ar-det-ovanliga-det-vanliga-oppna-forskolor-for-sarskilda-behov-blir-fler/>

“DN Debatt. När man inte får säga vissa ord blir språket oklart”

Dagens nyheter 11 januari 2020

<https://www.dn.se/debatt/nar-man-inte-far-saga-vissa-ord-blir-spraket-oklart/>

“DN Debatt Repliker. Det är inte språkpoliserna som får oss att välja uttryckssätt”

Dagens Nyheter 13 januari 2020

<https://www.dn.se/debatt/repliker/det-ar-inte-sprakpoliserna-som-far-oss-valja-nya-uttryckssatt/>

“Försäkringskassan kräver att döv kvinna med Down syndrom ska ta ett vanligt jobb”

Dagens nyheter 10 augusti 2018

<https://www.dn.se/nyheter/sverige/forsakringskassan-kraver-att-dov-kvinna-med-downs-syndrom-ska-ta-ett-vanligt-jobb/>

“Hjärnskadade Staffan kan tvingas sluta i stallet”

Dagens Nyheter 19 december 2018

<https://www.dn.se/sthlm/hjarnskadade-staffan-kan-tvingas-sluta-i-stallet/>

“Ibland slår välmenande språk fel”

Dagens Nyheter 3 juni 2019

<https://www.dn.se/kultur-noje/sprakkronika-ibland-slar-valmenande-sprak-fel/>

“Lång kamp för ett vanligt jobb: ‘tröttsamt’”

Svenska Dagbladet 12 september 2021

<https://www.svd.se/a/7dVmn4/lang-kamp-for-ett-vanligt-jobb-blir-trotsamt>

“Ilskan mot arbetsförmedlingens kampanj med Therese Lindgren”

Expressen 1 oktober 2019

<https://www.expressen.se/noje/ilskan-mot-arbetsformedlingens-kampanj-med-therese-lindgren/>

“Funktionshindrade ‘Sofie’, 26, dömdes som psyksjuk”

Expressen 26 april 2021

<https://www.expressen.se/kvallsposten/utvecklingsstorda-sofie-26-domdes-som-psyksjuk/>

“Moha, 28, vill inspirera fler att ‘träna som ett cp’ ”

Expressen 22 juni 2018

<https://www.expressen.se/nyheter/moha-28-vill-inspirera-fler-att-trana-som-ett-cp/>

“Mitt hjärta gick i tusen bitar”

Expressen 22 september 2021

<https://www.expressen.se/sport/foreningsliv/mitt-hjarta-gick--i-miljoner-bitar/>

“Omran, 6, slängdes av buss med sin mamma”

Expressen 13 maj 2021

<https://www.expressen.se/kvallsposten/omran-6-slangdes-av-buss-med-sin-mamma/>

“Vi funktionshindrade kan snart vara frihetsberövade”

Dagens nyheter 15 juni 2018

<https://www.dn.se/asikt/vi-funktionshindrade-kan-snart-vara-frihetsberovade/>